

Fekete Fruzsina Blanka úti riportja

Az alapszakon a szakdolgozatomat Horváth Gergely témavezetésével írtam, ami nagyon gördülékeny volt, és szakmailag is sokat tanultam belőle. Ezért igazán örültem, amikor felajánlotta, hogy az MSc-s szakdolgozatomat is közösen készítsük el, ráadásul lehetőségem nyílik arra is, hogy Spanyolországba utazzak ki a munka során. A szakdolgozatom témája a Kasztíliai-választóhegységben élő endemikus nyakörvös-gyíkfaj, az *Ibeloracerta cyreni* (1. kép) személyiségéről szól, különböző stressz hatására. Kis Daniellával, doktorandusz hallgatóval május 5-én landoltunk Madridban, ahonnan egy órás buszút után megérkeztünk Cercedillába, ahol prof Dr. Pilar López várt minket, és elvitt minket a biológiai kutatóállomásra, El Ventorilloba. A kutatóállomás a Spanyol Természettudományi Múzeum (Museo Nacional de Ciencias Naturales) része, és velük együttműködve végeztük el a kísérletet a Puerto de Nevacerrada területén. A 2. képen látható a faj természetes élőhelye.

1. kép: Him *Ibelocerta cyreni* (Fotó: Kiss Daniella)

2. kép: Az *Ibelocerta cyreni* természetes élőhelye (Fotó: Fekete Fruzsina Blanka)

Kutatásomban a hím *I. cyreni* egyedeknél vizsgáltuk, hogy a szociális stressz milyen hatással van a viselkedés állandóságára és az egyéni viselkedési változatosság különböző aspektusaira. Ehhez a befogott gyíkokat egyenként helyeztük el, majd kétféle kezelésben részesítettük őket: vagy két domináns (nagyobb méretű) hím, vagy két kisebb méretű hím szaganyagával átitatott szűrőpapírt kaptak. Az egyes mérési napok között egy-egy nap pihenőt biztosítottunk számukra, amikor szaganyaggal nem átitatott szűrőpapírt helyeztünk el számukra.

3. kép: A kísérleti elrendezés (Fotó: Fekete Fruzsina Blanka)

Az ottlétünk első időszaka előkészületekkel telt, lenyírtuk a fűvet, fát vágunk a kamerák állványaihoz, berendeztük a gyíkok dobozait, a hiányzó anyagokat beszereztük. Kezdetben az időjárás hűvös és esős volt, ezért várni kellett amíg el tudtunk indulni a terepre összegyűjteni a gyíkokat. Szerencsére, mire Kovács Boglárka szaktársam megérkezett, addigra az idő napos lett, így kezdetét vette a terepmunka időszaka, ami rövid idő alatt lezárult, mert együttműködve, hatékonyan tudtunk együtt dolgozni. Négy nap alatt - horgászbotok segítségével, aminek a végére csúszóhurok volt rögzítve - összegyűjtöttük a tervezett egyedszámot, 34 gyíkot. Ezek viszonylag nehéz napok voltak, ugyanis két órát kellett sétálni fel a hegyre, mire elértük a gyíkok élőhelyét, és az egész napunkat ott töltöttük, de a táj és az állatok mindenért pótolta minket.

Ezután az állatokat megjelöltük, vért, és egyéb adatokat vettünk (pl. testhossz, farokhossz stb.), majd bekerültek a dobozaikba és három napos akklimatizációs időszak után megkeztük a vizsgálatot (3. kép). A megfigyelések alapján, a gyíkok 11 órakor kezdtek ez

aktívak lenni, így ennek megfigyelését is ehhez igazítottuk, majd fél órányi felvétel után a kockázatvállalásukat teszteltük.

A terepmunka és a kísérlet lebonyolítása során sokkal közelebb kerültem a gyíkokhoz, sokat tanultam róluk, és összeségében a hüllők is közelebb kerültek hozzám, amit nagyon jó érzés megtapasztalni.

A kint töltött idő nemcsak szakmai tapasztalatszerzés szempontjából volt csodálatos élmény, hanem azért is, mert lehetőségem nyílt megismerni sok fiatal kutatót a kutatóállomáson (4. kép). Főleg spanyolok, de a világ különböző részeiről érkeztek (Ecuador, Mexikó), és nagyon érdekes volt megismerni munkájukat, valamint hallani tapasztalataikról, életükről, pályafutásukról és a nehézségeikről, amikkel szembesültek, de nagyon motiváló is volt számomra. Jó kis csapat alakult ki belőlünk. A munka mindenkit lefoglalt, de ebédelni és vacsorázni mindig együtt ültünk le, a ház előtt, gyönyörű környezetben. Esténként gyakran kártyáztunk, beszélgettünk, főztünk vagy zenéltünk, hogy így vezessük le a napot. Sajnos nem beszélek spanyolul, de az ott szerzett barátaimnak köszönhetően néhány alapvető dolgot megtanultam. Emellett nagyon jó élmény volt, hogy velük gyakorolhattam az angoltudásomat is.

4. kép: Biológusok El Ventorilloban (Fotó:Fekete Fruzsina Blanka)

A hegyekben számos túraútvonal fellelhető, így elmentünk kirándulni azokon a napokon, amikor a munka és az időjárás engedte. Számos alkalommal sétáltunk le Cercedillába, ahol együtt ebédeltünk (5. kép), és csodálatos spanyol ételeket fogyasztottunk. Madridba két nap is jártunk, és megnéztünk pár nevezetességet, a Spanyol Nemzeti Természettudományi Múzeumot, az Almudena katedrális és a királyi palotát, a Debod-templomot, a Retiro parkot, a város Fő terét, a Plaza Mayort, illetve a népszerű sétálóutcákon is végig sétáltunk.

5. kép: Ebéd Cercedillában (Fotó: Pilar López)

Összességében nagyon sikeres volt a kiutazás: a kísérlet eredményesen zajlott, és a begyűjtött adatok alapján várható, hogy egy nemzetközileg lektorált, impakt faktoros folyóiratban jelenik meg publikáció a viselkedésokológia területén (például a *Journal of Animal Ecology* vagy a *Behavioral Ecology*). Emellett biztos vagyok benne, hogy ezek az eredmények hozzájárulnak majd a szakdolgozatom magas színvonalához is.

Nagy öröm számomra, hogy részt vehettem ebben a tapasztalatban, amely az ELTE Tehetséggondozási Tanács utazási pályázatának támogatása nélkül nem jöhetett volna létre. Hálás vagyok ezért a lehetőségért!